

Samverkansprojekt Vildsvin- och dovhjort

Jägareförbundet
Östergötland

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Inledning

Projektet syftar till att öka kunskapen om förvaltning av dovhjort- och vildsvin i samverkan. Samverkansprojektet ska leda till större lokal kunskap och kännedom om dovhjorts- och vildsvinsstammarna samt ökad samsyn om populationernas storlek och kvalitet. Genom frivilligt bildade skötselområden kommer vi tillsammans arbeta mot målbilden om minskade skador av klövvilt inom jord- och skogsbruk och färre viltolyckor i trafiken.

Länsstyrelsen tillsammans med berörda organisationer arbetar gemensamt med att förbättra kunskapen och förvaltningen av dovhjort och vildsvin i länet. Detta är ett erbjudande om ett frivilligt deltagande till markägare, jägare och lantbrukare som i projektet kommer vara centrala aktörer och genomförare.

Bakgrund

Dovhjorts- och vildsvinspopulationerna har ökat i antal och utbredning de senaste tio åren. Från att ha förekommit sporadiskt på fåtalet platser i länet har de båda arterna mångdubblats och spridit sig till nya områden. Idag skjuts det både vildsvin och dovhjort i de flesta områdena i Östergötland.

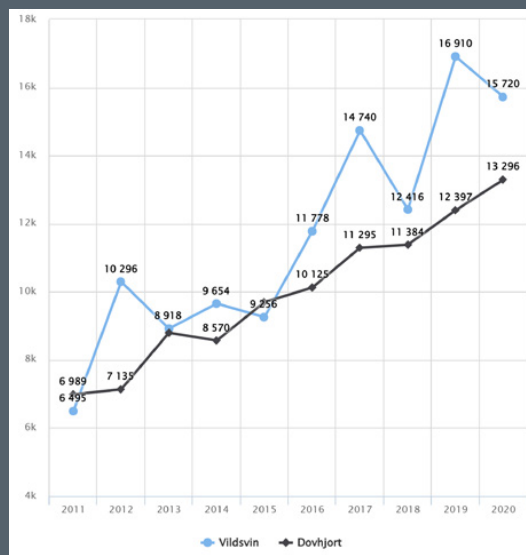
I de områden där arterna från början etablerade sig har populationerna ökat kraftigt lokalt under en kort tidsperiod. Detta ställer till problem inom framförallt jordbruket, där det på håll är viltskadorna som är den största riskfaktorn för den enskilda lantbrukaren. På andra håll, där arterna förekommer mer sporadiskt, är viltet relativt nytt för både jägare och markägare. De faktorerna medför ett ökat kunskapsbehov om hur dessa arter bäst ska förvaltas.

Länsstyrelsen Östergötland har beviljats medel för att genomföra samverkansprojekt kopplat till förvaltningen av dovhjort och vildsvin i länet. Finansiärer till projektet är Landsbygdsprogrammet och Naturvårdsverket genom viltvårdsfonden som ser ett behov av en ökad samverkan inom viltförvaltningen. Projektet har förankrats i länets Viltförvaltningsdelegation.

Projektet går i linje med den förvaltningsplan för klövviltet i Östergötland som togs fram 2019 och den reviderade förvaltningsplanen för vildsvin som togs fram 2022, där samförvaltning och flerartsförvaltning framhävs som viktiga verktyg i den framtida viltförvaltningen.

Avskjutning: Avskjutning vildsvin och dovhjort Östergötlands län 2011-2020.

Figur 1, Avskjutningsstatistik. Källa: viltdata.se

Hur många dovhjortar & vildsvin finns det?

Att veta exakt hur många individer det finns går inte att veta exakt. När det gäller vilt arbetar man med index och samband, exempelvis hur avskjutningen eller antalet viltolyckor förändras över tid. Ökar avskjutningen, tyder det på att även viltstammarna ökar. Viktigt är dock att det fällda viltet rapporteras för att säkerställa underlaget.

Rapportering görs enklast genom viltdata.se

Målsättning

- **Bättre kunskap om dovhjorts- och vildsvinsstammarna i länet.**
Inventeringar och uppföljning av jaktresultat ska ge en bättre kunskap om stammens storlek, sammansättning och reproduktion.
- **Ökad lokal kännedom – mer förutsägbar förvaltning.**
Ökad lokal kunskap om viltstammarna ger underlag att planera kommande avskjutning, mot vilka individer samt var i skötselområdet den ska riktas.
- **Minskade skador inom jord- och skogsbruk.**
Bättre samverkan och kännedom om viltstammarna ökar möjligheterna att förebygga skada genom avskjutning och utveckling av störande åtgärder samt nå lämpliga nivåer på stammen för att minska skador och det totala betetrycket i skog och mark.
- **Högre kvalitet på dovhjorts- och vildsvinsstammarna.**
En långsiktigt planerad avskjutning ska leda till ett, för området, lämpligt antal individer i rätt köns- och åldersklasser vilket långsiktigt ger kvalitativa viltstammar i balans.
- **Öka statusen på dovhjort och vildsvin som art.**
Samverkan mellan berörda intressen ska bidra till ökad samsyn för viltstammarnas målbild samt hänsynstagande till skadeproblematiken, vilket bör leda till att dovhjorten och vildsvinen värdesätts mer som art. Acceptans för vilt i markerna ska öka.

Hur når vi målen?

Projektet löper över en treårsperiod. Projektet kan ses som en uppstartsfas av en framtida förvaltningsmetod där Länsstyrelsen tillsammans med de ingående organisationerna bistår med stöttning, underlag, beräkningsmodeller och utbildning om förvaltning av de arter områdena valt att förvalta mer aktivt genom samverkan. För att sedan mer självgående fortsätta bedriva den förvaltning som lämpar sig bäst för området.

Älg och kronhjort förvaltas till större delen idag inom skötselområden. Skötselområdena representeras av markägare och jägare, som gemensamt sammanställer treåriga skötselplaner. Alla brukarintressen ska vägas in när skötselplanerna sammanställs. Syftet med projektet är att succesivt införa detta på frivillig väg även för dovhjort och vildsvin. Helt utan krav på fällavgifter eller liknande.

Projektet riktar sig till både jägare, markägare, lantbrukare och till redan befintliga skötselområden. Alla fastigheter/jaktlag inom ett befintligt skötselområde behöver inte ansluta sig till projektet, de som vill ingå gör det, övriga kan avstå. Deltagandet i projektet är helt frivilligt. Men för att uppnå största effekten av samverkan krävs en god uppslutning.

Frivilliga skötselområden

Ett skötselområde är en sammanslutning av marker med olika ägare och som företräds av både markägar-, brukar- och jägarrepresentanter.

Att bilda ett skötselområde för dovhjort och/eller vildsvin och delta i samverkansprojektet är frivilligt och innefattar inga krav på areal, avgifter, förkunskaper, befintligt älg/kronskötselområde, styrelse eller målsättning. Ni formar ert område utefter era förutsättningar – vi erbjuder stöd, verktyg och support.

Grunden i en samverkad förvaltning är att diskutera och komma fram till en gemensam målbild och därefter ta fram en skötselplan för att nå målen inom skötselområdet.

Skötselområden som väljer att ta del av projektet kan utse en arbetsgrupp som specifikt arbetar med dovhjorts och/eller vildsvinsförvaltningen, det behöver inte vara de redan utsedda inom älg- och kronhjortsförvaltningen. Arbetsgruppen bör representeras av jägare, markägare och lantbrukare.

Vad krävs av ingående skötselområden?

Gemensamt framtagen skötselplan

De ingående skötselområdena ska på frivillig basis arbeta fram en mer samverkad förvaltning, utifrån områdenas möjligheter och ambitioner. Framtagande av fleråriga skötselplaner kommer vara utgångspunkt och styrdokument för det fortsatta arbetet.

Inventering

Inventering och bedömning av skadebilden, viltstammarnas storlek och sammansättning är viktiga utgångspunkter för en planerad målsättning och avskjutning. Kontinuerlig inventering ger underlag för utvärdering av åtgärderna.

Utvärdering

Att utvärdera utfallet av de planerade åtgärderna och därefter anpassa är grunden för en adaptiv förvaltning. Utvärdera vad som uppnåtts och hur kan man göra det bättre?

Statistik

Ett stort underlag med uppgifter underlättar bedömningen av viltets utveckling och påverkan.

Att kontinuerligt föra statistik över exempelvis synobservationer, avskjutning, skadebild, trafikolyckor, köns- och åldersfördelning skapar en tydligare bild av utvecklingen och nuläget. Länsstyrelsen och de ingående organisationerna kommer bistå med hjälp.

Vad innebär en skötselplan?

De ingående områdena kommer att få ta del av underlag och stöd för att sammanställa skötselplaner. Det är skötselområdena själva som bestämmer målsättningarna för dovhjorts- och vildsvinstammarna utifrån dess förutsättningar.

En skötselplan bör innehålla:

- bedömning av aktuella viltstammar
- bedömd skadesituation
- bedömd täthet i förhållande till fodertillgång, skadesituation och jaktligt värde
- målsättningar
- åtgärds- och avskjutningsplan.

Upplägget ska vara enkelt!

- Inventering av viltstammarna.
- Sammanställa informationen i en skötselplan.
- Genomföra jakten/åtgärderna mot uppsatta mål.
- Summering av föregående års jaktresultat.
- Utvärdering.

Vad erbjuder projektet?

Utbildning & föreläsningar

Ledande viltforskare, experter och inspiratörer kommer att berätta om viltets biologi, inventeringar, avskjutningsmodeller och mycket mer. Allt för att ni ska känna er trygga att bedriva en samverkad förvaltning.

Material

Styrgruppen kommer bistå med nödvändigt material som mallar för skötselplaner, avskjutningsplaner, inventeringar och beräkningsmodeller.

Stöd och support

Länsstyrelsen tillsammans med styrgruppen kommer bistå områdena med stöd och support utefter de olika kunskapsområdena. Kontakt och samarbete är viktigt för en fungerande förvaltning.

Länsstyrelsen och ingående organisationer

Länsstyrelsen är projektledare och sammankallande för projektet och arbetar tillsammans med organisationer från de olika näringarna.

De ingående organisationerna är:

- Lantbrukarnas Riksförbund
- Svenska Jägareförbundet
- Jägarnas Riksförbund.

Intresserad av att delta eller bara veta mer?

Ta kontakt med Länsstyrelsen eller någon av de ingående organisationerna för att anmäla ert intresse och ställa frågor! Länsstyrelsen är projektledare och samordnar möten, föreläsningar och samråd tillsammans med de ingående organisationerna.

Det kommer arrangeras inspirerande uppstartsmöten och därefter löpande träffar och utbildningstillfällen för de områden som väljer att ansluta sig till projektet. Det är möjligt att när som helst under projektets gång höra av sig för att ansluta till projektet och ta del av allt vad det innebär.

Tveka inte att höra av er!

Ta kontakt med oss på Länsstyrelsen

Jim Forsberg, Projektledare
010-223 56 01
jim.forsberg@lansstyrelsen.se

Sofia Mevius, Administratör
010-223 56 09
sofia.mevius@lansstyrelsen.se

Emil Jarkrans, Projektledare
010-223 55 96
emil.jarkrans@lansstyrelsen.se

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND